

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Annales Episcoporum Slesvicensium

Cypraeus, Johann Adolph

Coloniae Agrippinae, 1634

Capvt IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64615)

CAPVT IV.

*Religiosa cohors sub prasule visa Tucone est,
Venit turma prius Nigra, deinde Minor.
Censuram fert Otto grauem, sacrata piorum
V sibus, atque Deo contemere vetans.*

AÑNO à Christo nato 1216. Tucco Natione Danus Episcopus factus est, Confirmatus ab Archiepiscopo. Hac tempestate, noui ordines *Religiosorum & Monachorum* in Ecclesia exorti sunt, *Minorum* scilicet & *Prædicatorum*, cum iam ante anno 1189. (vel vt placet *Volater. lib. 21.*) anno 1017. sub Benedicto VIII. ordo *Humiliatorum* ex Gallis Cisalpinis exulibus in Germaniam coaluisset, à sede Apostolicâ approbatus: sicut & *Minorum & Prædicatorum* ordo, à Pontificibus, vel Innocentio III. vel ab Honorio III. probatus & confirmatus fuit, eum imprimis in finem, vt se hæreticis Waldensibus anno 1186. exortis opponerent. Waldenses autem à Waldone Lugdunensi, *Pauperes de Lugduno* appellabantur. Quos Pontifex Urbanus III. damnauit, quod non tantum dogmata superstitiosa, & obseruationes peculiare sectarentur: sed & in Sacerdotes & Religiosos omnis generis, publicè inueherentur, quoties conciones ad populum haberent, eosq; calumnijs ac criminationibus insectari nõ vereretur, his imprimis de causis, quod non spretis & abiectis omnibus huius mundi bonis ac facultatibus, munere suo fungerentur: Existimabant enim, quamuis perperam & erroneè, omnia huius seculi bona, necessario esse proijcienda:

P

cienda:

cienda: ipsi contra, sese Apostolorum vitam viuere iactitabant, vt qui nullas opes possiderent, nec domicilium certum haberent, sed per vicos ac castella migrantes, nusquam habitarent, obstragulo quoq; calcei scisso, & quodammodo nudis pedibus incederent, cucullis insuper peculiaribus amicti vterentur, capillos item intonsos, & comam vt laici nutrent: quin viri & mulieres simul vnâ iter facerent & vagarentur, & in tabernis vna dormirent. Hoc autem prae-textu se defendere conabantur, quod ab Apostolis hæc accepissent & mutuati essent. Verum optimo ac sapientissimo Summi Pontificis consilio & authoritate, iste error damnatus ac reprobratus fuit; contra vero, instituit ac probauit ordinem *Pauperum*, ac *Minorum*; qui nudis pedibus, cum hyeme, tum æstate incedunt, pecuniam spernunt, solo victu ac amictu contenti: & ne quis nomine *Pauperis*, quod hæretici *Lugdunenses* seu *Waldenses* sibi adsciuerant, deciperetur, non *Pauperes*, sed *Fratres Minores* appellari maluerunt, sedique Apostolica sese submiserunt. *Prædicatores* authorem suum & institutorem laudant *S. Dominicum*, Natione Hispanum. Floruit quoq; in eo ordine *D. Thomas D. plane Angelicus*. *Prædicatores* autem vocabantur, quia literati, in Scripturis, sanctorumq; Patrum doctrinâ bene versati populum erudiebant, quem inerudita Waldensium factio inficere studuerat. Erant enim Waldenses homines mechanici, operarij, victum manibus quærentes, qui concionatores subito exorti, prædicabant. His igitur incommoditatibus & *âraçia* vt occurreretur, voluit Pontifex, vt Concionatores & Pastores non rudes ac ignari, sed rerum Theologicarum periti, sacrisq; literis bene imbuti, ad concionandum accederent, verbum Dei sano ac integro sensu traderent ac docerent, hominesq; ad pietatem

tem

tem ac iustitiam erudirent ac conuerterent. Qui ordines cum in Italia locisq; finitimis publicè approbati ac recepti essent, paulatim latius disseminati, ad remotissimas quasq; Nationes, Nostrates quoque deriuati ac translati fuerunt: vt postea demonstrabitur.

Quanto autem honore ac veneratione, Patria mea *Slesuicensis* omnibus seculis, sanctorum Patrum, imprimis vero Sacrorum Ordinum Authorum memoriam celebrauerit, ex *Breuiario* nostro *Slesuicensi* aperte ac euidenter liquet, vnde tum propter vetustatem: tum propter exemplarium summam penuriam ac raritatem, in piam ac salutarem sanctissimorum horum Patrum recordationem, quædam huc referre, atque ad posteritatem transmittere, non pigebit.

De S. BENEDICTO, (cuius ordinis fuit B. Ansuerus *Slesuicensis*, popularis noster æterna memoria ac laude dignus: de quo supra) præmittitur Oratio.

Omnipotens sempiterne Deus, qui hodierna die carnis eductum ergastulo, Beatum confessorem tuum Benedictum subleuasti ad cælum, concede quæsumus, hæc festa tuis famulis celebrantibus, cunctorum veniam delictorum, vt, qui exultantibus animis eius claritati congaudent, ipso, apud te interueniente consocientur & meritis.

Benedictus ex Nursia Prouincia ortus, cum Romæ liberalibus studiis traditus esset, in ipsa sua infantia literas deseruit, & desertum petere decreuit. Quem nutrix sua, quæ eum tenerrimè diligebat, vsque in quendam locum, qui dicitur Effide, secuta est. Vbi ad purgandum triticum mutuo capisterium petijt, sed super mensam incautè ponēs, cum corruisset, in duabus partibus fractum vidit; Quam Benedictus flere conspiciens, partes capisterij petijt, & ab oratione surgens, integrè solidatum inuenit. Postmodum nutricem occultè fugiens in quendam locum venit, vbi tribus annis hominibus

incognitus mansit, excepto quodam Monacho Romano, qui sibi sedulo necessaria ministrabat. Cum vero ad specum à Romano Monasterio, iter non esset, panem in longissimo fune ligabat, & sic eum deponere consueuerat. Tintinnabulum etiam ipsi corde inseruit, vt ad eius sonitum vir Dei cognosceret, quando sibi Romanus panem præberet, quem exiens acciperet. Sed antiquus hostis, vnus charitati & alterius inuidens refectioni, lapidem iactauit & tintinnabulum fregit. Sed tamen Romanus ei ministrare non desijt. Quadam die auis quadam, quæ merula vocatur, importunè circa eius faciem volitauit, ita, vt ab eo manu capi potuisset, sed signo crucis edito, auis recessit. Moxq; Diabolus quandam fœminam, quam aliquando viderat, ante eius oculos mentis reduxit, eiusq; animum tanto igne in speciem eius accendit, vt penè Heremum, voluptate deuictus, deserere deliberaret. Sed subito diuina gratia ad se reuersus, continuo se exiit, & spinis & vepribus quæ ibi aderant, se adeo volutauit, vt toto corpore inde vulneratus exiret, vt per cutis vulnera, mentis vulnera educeret: vicit itaq; peccatum, quia mutauit incendium; atque ab illo tempore nulla postmodum tentatio in eius corpore pullulauit. Crebrescente itaq; eius fama, cum Abbas monasterij cuiusdam obijisset, tota ipsius monasterij congregatio ad eum venit, & vt præesse eis deberet, petijt. Qui diu negando distulit, suis illorumq; fratrum moribus se conuenire non posse dixit: sed tandem victus precibus, assensum dedit. Cumq; regulam illic districtius seruari præciperet, semetipsos Monachi reprehendebant, quod ipsum sibi præesse poposcerant, quorum scilicet tortitudo offendebatur in norma rectitudinis eius. Cumq; sibi cum eo aspicerent, illicita non licere, & sedulè assuetâ relinquere, venenum vino miscuerunt, & sibi recumbenti obtulerunt. Sed Benedictus signum crucis edidit, quo quasi iactu lapidis vas illud vitreum fregit; intelligens igitur, quod potum mortis habuerat, quod portare non potuit signum vite, illico surrexit & placido vultu dixit. Misereatur

tur vestri omnipotens Deus, fratres. Nunquid non dixi vobis? quia vestris ac meis moribus non conuenirent acta vestra. Tunc ad locum derelicta solitudinis redijt, vbi crebrescentibus signis claruit. Et multis ad eum venientibus, duodecim monasteria construxit. Ex his monasterijs tria sursum in rupibus montis erant, quae deorsum cum magno labore aquas hauriebant. Cumq; fratres illi virum Dei saepe rogarent, vt monasteria illa mutaret, quadam nocte cum quodam puero montem ascendit, ibi diutius orans, tres petras in eodem loco pro signo posuit. Cumq; manè ad domum rediissent, & fratres pro eadem causa ad eum venissent, dixit. Ite, & illam rupem, in qua tres petras positas inueneritis, in modico cauate. Valet enim Dominus inde vobis aquam producere. Qui euntes, & iam illam rupem sudantem inuenientes, concuum locum fecerunt, & mox aqua repletum viderunt. Qui vsque nunc tam sufficienter emanat, vt ab illo montis cacumine vsque ad inferiora descendat. Breuiar.

De S. AVGVSTINO ex eodem Breuiario Slesuicensi.

Letare Mater nostra Ierusalem, quia Rex tuus dispensatorem strenuum, & ciuem fidelissimum, de seruitute Babylonis tibi redemit Augustinum. Huius mater deuotissima, quem carne prius pepererat mundo, charitatis visceribus postmodum multo semine lachrymarum genuit Christo. Distulit tamen diu baptismi gratiam, quia tumens in Philosophia, volebat humana ratione comprehendere, quod pia mens, viuacitate fidei nititur apprehendere. Surgens autem post multos circuitus errorum, circuibat ciuitatem per vicos & plateas, querendo verum animae virum, pro quo, ne moreretur, dignum iudicaret mori, vt eius semper inhereret amor. Inuentus igitur à custodibus ciuitatis, & pallio vetustatis exutus, diligenter pertractata cum illis veritate, quem desiderabat, inuenit, & castis eius amplexibus ardentè inhaesit. Optaui, & datus est mihi sensus, inuocaui, & venit in me spiritus sapientiae.

*Præsul sancte, Pastor pie, in Extremo mortis die
Fer nobis subsidium.*

*Vt quod, de te predicamus, pium per te sentiamus
Virtutis auxilium.*

*Tribulationes cordis nostri multiplicatæ sunt, de necessita-
tibus nostris eripe nos.*

*Hym. Adest dies celebris, quo soluto nexu carnis,
Sanctus præsul Augustinus, assumptus est cum Angelis.
Vbi gaudet cum Prophetis, latatur cum Apostolis.
Quorum plenus spiritu, quæ prædixerunt mystica
Fecit nobis peruia, post quos fecunda
Dispensandi verbi Dei, primus refulsit gratia.*

*Adesto supplicationibus nostris Omnipotens Deus, & qui-
bus fiduciam speranda pietatis indulges, intercedente B. Au-
gustino confessore tuo atque Pontifice, consueta misericor-
dia tribue benignus effectum.*

*Magnum Dominum & laudabilem valde, venite adoremus.
Qui de tenebris, Gentium lumen Ecclesiæ suæ vocavit Augu-
stinum. Aperuit Augustinus codicem Apostolicum, & conie-
ctis oculis ad primum Capitulum legit. Induimini Dominum
Iesum Christum, & statim quasi infusa luce securitatis, ab
eo omnes dubietatis tenebræ diffugerunt. Insinuauit ergo per
litteras sancto viro Ambrosio præsens votum suum, vt mone-
ret, quid sibi de sacris literis legendum foret, quò percipiendæ
Gratiæ Christianæ aptior fieret & paratior: At ille iussit
Esaiam Prophetam: quod præ ceteris, euangelij, vocationisq;
Gentium sit prænunciator apertior.*

*Descriptio eiusdem vitæ ac rerum gestarum ex eo-
dem Breuiario.*

*Augustinus ex honestis parentibus progenitus, in studijs
liberalibus plenissimè eruditus, per nouem annos Manicheo-
rum errore detentus est. Anno vero vitæ suæ quasi 30. per
merita & orationes matris suæ, & prædicationem S. Ambro-
sij, ab illa hæresi purgatur, & ab illo baptizatus est. Proti-*

nus igitur spem omnem quam habebat in seculo, & scholas, quas regebat, dereliquit: inuenit se Augustinus longè esse à Deo, in regione dissimilitudinis, tanquam audiret vocem Dei de excelso. Cibum sum grandium cresce & manducabis me. Nec tu me mutabis in te, sicut cibum carnis tuæ, sed tu mutaberis in me. Cum autem ieiunia & Orationes triennio transgisset, à S. Valerio, licet inuitus, in Presbyterum ordinatus est. Mox autem Monasterium Clericorum instituit, & cepit viuere secundum regulam sub sanctis Apostolis institutam. Sanctus autem Valerius gaudens, sibi datum hominem, qui adificare Ecclesiam esset idoneus, ac timens ne sua Ecclesia auferetur, procurauit ab Archiepiscopo, ut sua Ecclesia præsiceretur in Pastorem. Quod & factum est, licet modis omnibus reluctaret. Sensit igitur & experius est non esse mirum, quod palato non sano pœna est panis, qui sano est suauis. Et oculis agris odiosa est lux, quæ puris est amabilis. Et quoniam propter iniquitatem corripuit Deus hominem, & tabescere fecit sicut arenam, animam eius. Hereticos vir iste sanctus validissimè confutabat. Porro vestes, calceamenta, & lectisternia eius sic erant moderata, quod nec nimis nitida erant, nec plurimum abiecta. Fertur quoque dixisse. Fateor de preciosa veste erubesco. Et ideo, cum datur mihi, vendo eam, ut quia vestis communis esse non potest, pretium sit commune. In mensa quoque lectionem aut disputationem habebat. Contra pestem detractionis in mensa ita scriptum habebat.

Quisq; amat dictis absentum rodere vitam

Hanc mensam indignam nouerit esse sibi.

Dum vero inuisibilia Dei, per ea, quæ facta sunt, intellecta conspexit, aciem figere non valuit. Quia non secum ferebat, nisi amantem memoriam, & quasi olfactum desiderantem, qui comedere nondum posset. Quid autem Sacramenti haberet, Verbum Caro factum est, nec suspicari quidem poterat.

terat. Veruntamen primam huius lectionem non intelligens, totumq; tale arbitrans, distulit repetendum exercitior in Dominico eloquio. Inde, vbi tempus aduenit, quo nomen eum dare oportebat, relicto rure, Mediolanum remeans, baptizatus est à B. Ambrosio, fugitq; ab eo sollicitudo vitæ præterita: nec satiebat ur illis diebus, dulcedine mirabili, considerare altitudinem consilij Diuini super salutem generis humani. Erga pauperes tam pius erat; quod cum pecunia deficeret, ad dandum eis, hoc ipsum populo nunciabat. Fœminarum vero nulla in domo eius remansit, nec etiam Germana, nec fratris filia, quæ Deo pariter seruibant. Dicebat enim, quod si de eis non possit oriri suspicio, tamen de aliis, quæ ad eas aduentarent, posset oriri. Itaq; auidissimè legere cepit præ cæteris Apostolum Paulum, & perierunt illæ quæstiones, in quibus aliquando visus est ei aduersari testimoniis legis & Prophetarum textus & sermonis Dei. Et apparuit ei vna factes eloquiorum castorum, & exultare cum tremore didicit. Tanta etiam scripsit, vt numerum librorum eius, tractatum & epistolarum plusquam mille triginta fuisse dicantur. Tandem anno Domini CCCCXL. VVandali vniuersam prouinciam Africæ vastantes rapinis & incendiis, nulli sexui vel ordini, vel atati parcebant. Cum autem sub tanta tribulatione, Augustinus, amarissimam duceret vitam, accreuit eius doloribus, quod sub ipsius tempore Iponensem Ecclesiam barbari obsederunt. Misit ergo Dominus in mentem eius, visumq; est bonum in conspectu eius, pergere ad Simplicianum, qui ei bonus apparebat seruus Dei, & lucebat in eo gratia Diuina: audierat enim, quod à iuuentute sua deuotissimè Deo viueret, & verè sic erat. Porro obsidionis mense tertio febribus decubuit, sibiq; vir pœnitentiales Psalmos scribi iussit, ipsoq; iacens in lecto, contra parietem positos legebat, & vbertim ac iugiter lachrymas fundebat. Et vt Deo vacaret liberius, & eius intentio à nullo impediri posset, ante 10. dies sui exitus, nullum ad se ingredi precepit: nisi cam vel medi-

medicus ingrederetur, vel cum sibi refectio portaretur. Ad
 extremam autem horam veniens, coram positis fratribus mi-
 grauit ad Dominum. Volebat enim conferenti astus suos vt
 proferret quis esset aptus modus viuendi, sic affecto vt
 ipse erat, ad ambulandum in via Dei, in qua alius sic, alius sic
 ibat. Displicebat ei quicquid agebatur in seculo præ dulce-
 dine Dei & decore domus eius, quam dilexit. Flebat autem
 vberimè in hymnis & canticis, suaue-sonantis Ecclesie vo-
 cibus deuotus vehementer affectus. Voces igitur illa influe-
 bant auribus illius, & eliquabatur veritas in cor eius, &
 fluebant lachrymæ, & benè illi erat cum illis. Adiunctus inde
 Nebridio & Eunodio, remeabat ad Africam, quarens quis
 eos ad benè viuendum locus haberet vtilius, sed cum esset a-
 pud ostia Tyberina, pia Mater eius defuncta est. Vtneraue-
 rat charitas Christi cor eius, & gestabat verba eius in visce-
 ribus quasi sagittas acutas, & exempla seruorum Dei, quos
 de mortuis viuos faceret, tanquam carbones vastatoris. Af-
 cendenti de conualle plorationis, & cantanti canticum Gra-
 duum dederat sagittas acutas. Et accepta baptismi gratia,
 positus apud ostia Tyberina, cum matre sua colloquebatur
 valde dulciter, & inhiabant ore cordis pariter in superna
 fluente fontis vitæ, vilescibatq; mundus iste inter verba cum
 delectationibus suis. Tunc ait illa: Fili, nulla re iam dele-
 ctor in hac vitæ, cum te contempta felicitate terrena
 videam seruum Christi, Verbum Dei vsq; ad ipsam suam
 agritudinem, imprætermisè, alacriter & fortiter, sana men-
 te, sanoq; consilio in sancta Ecclesia predicauit. Membris
 omnibus sui corporis incolumis, integroq; aspectu & atque
 auditu corporis, coram positis fratribus, & orantibus dormi-
 uit cum patribus suis. Testamentum nullum fecit, quia vnde
 faceret, pauper Christi non habuit. Post mortem matris re-
 uersus est Augustinus ad agros proprios, vbi cum amicis, ieiu-
 niis & orationibus vacans, scribebat libros & docebat in-
 doctos. Comperta autem eius fama, B. Valerius Tponensis

Episcopus eum ad se accersiri fecit, & licet inuitum presbyterum ordinauit. Factus Augustinus presbyter, Monasterium Clericorum mox instituit, & cepit viuere secundum regulam sub sanctis Apostolis constitutam. Sanctus autem Valerius ordinator eius exultabat vberius, hominem sibi talem datum diuinitus, qui in doctrina sacra edificare Ecclesiam esset idoneus. Eodem tempore Fortunatus presbyter Manichaeorum versutia plurimos seducebat, quos sanctus Augustinus, in conuentu omni disputans publicè, superabat.

Augustine pater Alme, perennis possessor Palmae,
In conspectu summi Regis, Memor esto tui Gregii,
Ut tua benignigna prece, Criminum purgata fece,
De virtute in virtutem, Gradiamur ad salutem.

Item. Hodie Gloriosus pater Augustinus, dissoluta huius habitationis domo, domum non manufactam accepit in caelis, quam sibi cooperante Dei gratia, manu, lingua, fabrefecit in terris, vbi iam quod sitiuit in terris, gustat aeternum, decoratus vna stola, securusq; de reliqua. Amen. Hæc ex Breuiario.

De S. FRANCISCO. Præmittitur primum Oratio.

Deus, qui Ecclesiam tuam Beati Francisci meritis fortunæ prolis amplificas, tribue nobis quæsumus, ex eius imitatione terrena despicere, & donorum cœlestium semper participatione gaudere. Per &c.

Sequitur vitæ rerumque gestarum descriptio.

Beatus Franciscus, post lasciuiam iuuenilem & negotia secularia, graui languore attritus, digitum Dei conuertit ad suæ conuersionis effectum. Venditis igitur omnibus, quæ acquisierat multo labore, & in pecuniam commutatis, dum intraret quandam Ecclesiam, quæ ruinam minabatur, ad eius opus illam pecuniam obtulit Sacerdoti. Qui timore parentum eius accipere recusans, proiecit eam. Cum autem nec patris vincula nec matris blanditiæ eum possent

ab

ab incepto proposito reuocare, die quadam coram Episcopo ciuitatis, vestimentis omnibus etiam femoralibus patris auaritia restitutis, semicinctus nocte inuolutus, pueri eum quasi fatuum cum luto & lapidibus sequebantur. Quadam vero die, dum ex euangelica lectione audiret, à Christi discipulis non virgam, non peram, non calceamenta debere portari, calceamentis & baculo reiectis, indutus est pro zona funiculum, & mordentis lana pauperem tunicam. Hic cibos cultiores sibi interdum positos, ne palatum allicerent, aquis & cineribus permiscebat, vinum raro sumens. Eadem tunica diebus ac noctibus pro indumento & lecto utebatur. Erat ei multa orationis attentio, meditatio sancta, pia compassio miserorum, admiranda castitas, humilitas veneranda, & illa sermonis auctoritas, vt colla sublimium, iugo subijceret discipline. Si quandoq; iam extincti fomitis fauilla consurgeret, se nudum in niuis & aquae emergebat congeriem. Leprosos, qui fugi consueuerunt, obsequio familiari contrectabat, animantia quoque & caelestia corpora in Christi laudes placito inuitabat eloquio: quasi omni creatura corporali & spiritali insignis extitit. Et cum esset 26. annorum incepit ordinem Minorum. Et postmodum vixit annis viginti. In quibus aliquando in capitulo generali congregauit plus quam quinque millia fratrum. Quos omnes, cum pluribus aliis extraneis fratribus, & hominibus ordinis Predicatorum, Deus mirabili prouidentia copiose cibauit, cum nihil humanitus fuit procuratum ab aliquo fratre ordinis. Miraculorum quoque immensitate claruit, octo mortuorum suscitator magnificus fuit: auibus & piscibus & alijs bestijs predicauit saepe. Inter cetera mirabilia, stigmata ab ipso Domino in specie Seraph sibi corporaliter apparente recepit, & ex eius latere dextro velut lancea perforato, cicatrix obducti vulneris apparebat. Et multi infirmi, dum suas tangerent reliquias sanabantur. Hæc de S. Francisco, ex Breuiario.

De

De S. DOMINICO porro Breuiarium nostrum
Slesuicense. Oratio.

Deus, qui Ecclesiam tuam, B. Dominici confessoris tui illuminare dignatus es, meritis & exemplis, concede, vt eius intercessione temporalibus non destituatur auxilijs, & spiritualibus semper proficiat incrementis. Per & c.

B. Dominicus matri suæ carnali adhuc eum gestanti in vtero, præmonstratus est in figura Catuli, accensam faculam in ore gestantis. Matri vero spiritali apparuit, quasi gestans stellam in fronte. Cum autem esset adhuc puerulus, deprehensus est frequenter, relicto lecto super nudam terram accumbere. Missus tandem Palentiam ad studium, amore sapientiæ addiscenda, vinum per decennium non gustauit. Vbi cum fames valida esset, libros cum omni supellectili vendidit, & pretium eorum pauperibus erogauit. Crescente iam eius fama, ab Episcopo Exoniensi, in sua Ecclesia Canonicus Regularis efficitur, & postmodum factus omnibus vitæ speculum, à Canonicis Supprior ordinatur. Ipse autem die ac nocte lectioni & orationi vacabat, assidue Deum exorans, vt sibi hanc gratiam infundere dignaretur: qua se totum aliquando saluti posset impendere proximorum. Postmodum vero sumptus in socium ab Episcopo Exoniensi, Tholosam veniens, hospitem suum heretica prauitate corruptum, prima nocte ad fidem conuertit, & quasi quendam primiciarum manipulum futurae messis Domino præsentauit. Peractis vero ibidem quibusdam negotiis, ceteris ad propria redeuntibus, & Episcopo Exoniensi defuncto, solus ibidem sanctus Dominicus cum paucis sibi adherentibus remansit, contra hæreticos constanter verbum Dei annuncians. Irridebant autem eum aduersarij veritatis, sputa, lutum & huiusmodi vilia proicientes in eum, & à tergo pro derisu sibi paleas alligantes. Cum autem ipsi interitum minarentur, imperterritus respondit. Non ego Martyrij dignus sum gloria: nondum merui istam mortem. Quapropter locum transiens,
in quo

in quo sibi parata ferebantur insidia, non solum intrepidus, verum etiam cantans & alacriter procedebat. Quod illi audientes & admirantes dixerunt illi. Nunquid non tu mortis horrore concuteris? Quid acturus eras, si comprehendissemus te? At ille. Rogassem vos, ne repentinis me subito perimeretis vulneribus, sed paulatim & successiuè membra singula mutilantes, deinde ostensis coram oculis meis detruncatis membrorum particulis, ipsos etiam oculos eruentes, ad vltimum, semiuiuum laceratumque corpus sic permetteretis in suo sanguine volutari. Deinde Tholosam veniens, fratres paucos, quos secum habebat, per orbem dispersit. Ipse Romam profectus est. Tandem appropinquante peregrinationis suae termino, constitutus apud Bononiam, graui cepit corporis infirmitate languescere: sui autem corporis dissolutionem Dominus sibi per visionem praemonstrauit. Vidit enim iuuenem pulcherrimum his verbis vocantem se & dicentem. Veni dilecte mi, veni, veni ad gaudia aeterna. Obijt anno Domini M. CCXXI. Breuiar.

Sequitur de S. THOMA de Aquino, qui Ordinis fuit Praedicatorum, vt ante dictum, ex eodem Breuiario. Oratio.

Deus, qui Ecclesiam tuam B. Thomae Confessoris tui mira eruditione clarificas, & sancta operatione fecundas, da nobis quaesumus, & qua docuit, intellecta conspicerè, & qua egit, imitatione complere. Per Dominum &c.

Descriptio vitae ac rerum gestarum.

S. Thomas de Aquino ordinis Praedicatorum, Doctör egregius, nobilibus progenitoribus ortus, Landolpho Patre, de domo ac illustri prosapia Comitum Aquinorum, consinibus Campaniae & Regni Calicie, Matre Theodora, de Neapolitina stirpe existente, duxit originem. Qui per sanctum Hieremitam, nomine Bonus, matri suae fuit praenunciatus, ex nomine nasciturus magnus in orbe. Natusq; fuit anno Domini Millesimo Ducentesimo vicesimo quinto. Hic existens infan-

tulus.

tulus, cum à cunis pro balneo solueretur, nutu diuino, char-
 tulam quandam humi iacentem, in qua salutatio Angelica
 continebatur, brachium extendens, nemine iuuante, susce-
 pit, cui vix mater eripere potuit. Hic puer quinque annorum
 existens, missus fuit à parentibus ad monasterium montis
 Cassini erudiendus in primis literarum elementis, & mori-
 bus imbuendus. Cum autem esset annorum septem, Neapo-
 lim missus est, ad studium artium liberalium. Qui tanta ce-
 leritate naturalis ingenij, omnes artes didicit in septem an-
 norum spatio, & præcellens omnes ingenio & labore, cunctis
 erat admirabilis. Cum autem esset annorum decem quatuor,
 Virgo electus à Domino, intrauit ordinem sanctissimum fra-
 trum Prædicatorum. Hic etiam anno, quo intrauit ordinem,
 cum per fratres ordinis prædicti Romam perductus fuisset, &
 de Roma per Tusciam Parisias duceretur, vt à suis elongare-
 tur parentibus, raptus & captus fuit in itinere per Germa-
 nos suos carnales, & vi ablati fratribus, & missus ad ma-
 trem suam in castro montis S. Iohannis, vbi detentus, & cu-
 stoditus, & clausus in carcere, stetit quasi per biennium in
 habitu ordinis, quem assumptum nunquam deseruit, nec ad
 deserendum aliquatenus flecti potuit. Deditus vero ibidem
 orationi, & contemplationi, ac studio scripturarum, tan-
 quam in schola summi Magistri plurimum profecit, & ve-
 hementis libidinis suggestricem à carcere cum Titio fugauit.
 Vnde ex hac victoria tale donum à Deo est consecutus, vt
 postea nullum stimulum venereæ voluptatis sentiret. Post-
 quam autem redditus est ordini, missus est Coloniam, vbi do-
 cebat Philosophiam & Theologiam, Doctor Albertus Ma-
 gnus, eiusdem Ordinis Professor, à quo plurimum eruditus
 est spatio annorum duodecim. Cum vero attigisset vicesimum
 septimum annum ætatis suæ, Parisias missus, gradum Baccalaureatus in Theologia suscepit. Qui cum laudabiliter legis-
 set sententias, & omnibus esset laudabilis, propter admira-
 biles questionum solutiones, assumptus est ad magisterium
 sacræ

sacra Theologia, anno etatis suae tricesimo. Qui visens duntaxat postea annis viginti, maximos & pulcherrimos libros composuit, qui ferè libri complent numerum Centenarium. Hæc ex Breuiario nostro Slesuicensi hic recensere ac commemorare libitum fuit, (quamuis & alibi Sanctorum ac beatorum horum Patrum vita ac res gestæ prolixè & accuratè descripta reperiantur) tum, vt omni posteritati constet, quanto honore ac veneratione pia ac veneranda antiquitas, maiores ac progenitores nostri, etiam in charissima ac dulcissima mea patria Slesuicensi, Sacrosanctam memoriam eximiorum horum Doctorum olim profecuti sint: qui tanquam clarissima ac splendidissima Ecclesiæ lumina, vt totum ferè terrarum orbem luce veritatis, splendore sanctitatis, miraculorum claritate insigniter illustrarunt ac decorarunt, ita quoq; doctrinæ ac sanctitatis eorum radij in Septentrionales has oras diuina gratia sparsi ac diffusi fuerunt: vnde & memoria illorum meritò adhuc nobis grata ac venerabilis esse debet. Præterea quoque sanctorum huiusmodi Patrum ex Breuiario nostro Slesuicensi mentionem hic facere, eorumq; memoriamq; renouare volui, vt omnibus innotesceret, quinam præcipuè sancti Ordines, (quorum ipsi sancti Doctores veluti origines ac capita fuerunt,) olim in mea Patria floruerint ac claruerint, quantaq; admiranda opera, ac insignia beneficia Deus per illos præstiterit, & Ecclesiæ nostræ Slesuicensi exhibuerit. Quæ omnia meritò grato ac memoriamente recolenda ac cogitanda sunt. Nam Prædicatores Slesuicum profecti, Anno 1235. cœnobium splendidissimum à fundamentis erexerunt, & ædificarunt: quod postea dirutum fuit, vt *infra dicemus.* Sed & Fratres Minores, *Slesuici*, Anno Millesimo Ducentesimo quadragesimo, Cœnobium erigere cœperunt.

Flenf.

Flensburgi vero, anno 1232. in oppido Tunderensi, anno Christi 1238. Ripis, quæ Episcopum habet Peculiarrem, anno 1232. vt & Haderslebij, Husij & Kilonie. Mathildis quoque Regina, vnà cum fratre Nicolao, longo post tempore, hoc est, anno 1269. Quinto Idus Februarij, Fratribus Minoribus, Aream dederunt, in qua ædificarent & habitarent. Quæ omnia nunc passim diruta, partim in alios vsus translata sunt. Nam Slesuicense Cœnobium, à Fratribus Minoribus erectum, postea religione commutata in domum ciuicam & curiam conuersum est: & à Duce Friderico, qui postea Rex exortus est, ciuibus concessum. Quam & hodie possident. Prædicatorum autem monasterium, prorsus dirutum, & solo æquatam: cuius adhuc rudera ad ripam fossæ ciuitatis & Sliæ videre licet. Quanto satius fuisset, eiusmodi ædificia, quæ magnis sumptibus extructa sunt, facta teeta conseruasse, vnà cum facultatibus, in religionis Christianæ & sacerdotum propagationem & sustentationem.

Itaque hac in re, prædicanda est prudentia Ottonis primi, qui Ecclesiam Slesuicensem fundauit: Nam, cum anno 940. post incarnationem Christi, Castellum *Risacum* (al. *Brisacum*) in Alsatia obsideret, & Episcopi omnes, de consilio Archiepiscopi Moguntinensis, Ottonem desererent, noctuq; clam se subducerent: milites vno ore authores Regi fuerunt, vt relicta ea regione rectà Saxoniam peteret: idque quam maximè è re eius fore, iustissimeq; defendi posse arbitrati sunt, quod ab Episcopis omnino desertus esset. Rex, qui turpe sibi existimaret fugere, animo præsentis ac imperterrito respondit; *Melius esse, propter iusta causa defensionem, mortem oppetere, quam fuga turpi vitæ salutem querere.* Quibus verbis animati milites, spiritus sumunt, & ad pugnandum sese alacres

ac paratos esse affirmant. Comes verò quidam, qui maximam partem exercitus duceret, cum videret, Principes plerosque ab Imperatore defecisse, omninò sibi persuaserat, Imperatorem turbido hoc rerum statu, & necessitate urgente, ei petenti omnia benignè largiturum & concessurum esse. Quare per amicos apud Regem instat, vt sibi, posterisq; suis, Abbatiam *Landtestreminensem*, vnà cum prædijs & possessionibus amplissimis donare non dedignaretur. Rex Comiti significari iussit, se coram, proprijsq; verbis illi responsum daturum esse. Comes moræ pertæsus rursus apud Regem instat, & negotium vrget. Rex tædio ac molestia affectus, cum petendi finem nullum faceret Comes, in hæc verba tandem prorupit; *Magis Deo quam hominibus, parendum, & sanctum canibus dandum non esse.* Existimabat enim Rex, & benè, quod, si Monasterium religiosis ereptum, secularibus daretur, ideo loco habendum, ac si Sanctum, & Deo Dicatum canibus daretur. Nec enim æquum est, vt Monasterium vnà cum priuilegijs, viris sanctis ac Religiosis semel datum ac consecratum, eis iterum ereptum, hominibus secularibus, qui mundo militarent, donaretur. Hoc responsum (inquirebat Rex,) iam Comiti iniusta petenti do, teste vniuerso Exercitu & populo, neque vnquam aliud responsum me daturum profiteor. Quod si vnà cum alijs quoq; discedere ac auolare decreuisti, id, quo citius, eò melius feceris. Comes, qui Regem commotum videbat, pedibus eius aduolutus, supplex veniam petijt, seq; grauius deliquisse confessus est. Egregia sane, & tanto Principe digna oratio, qui non solum inuisibiles, sed & visibiles hostes vicerit, & semel Deo dicatum ad vsus humanos, transferre noluerit. (*Anno Domini 1223: Rex Danorum in propria terra à Comite Henrico de Zyverin;*

Q

quod

quod ei nimis duras ac graues, vt fertur, gratia sua reconcilianda conditiones imposuerit, inopinato casu in papilione seu tentorio proprio capitur, & in Danneburg graui custodia coarctatur. Annal. fol. 205. Henricus Rex Imperatoris filius curiam Bardeuick habuit, pro Regni negocijs & maxime pro liberatione Regis Danorum, sed nihil profecit. Ibidem. Vide rem pluribus in historia S. Engelberti à D. Gelenio nuperrimè descriptam. Anno Domini 1225. Rex Danorum 45. Marcarum millibus se redemit, exceptis clenodijs hoc est muneribus eximijs, gemmisq; preciosis, circa tria millia Marcarum aestimatis. Ibidem fol. 207.

Rex VValdemarus, cum perspiceret, urbem Lubecam se Romano Imperio submisisse, indiesq; opibus, potentia, hominumq; frequentia, & negotiorum magnitudine auctiorem fieri: vsque aded, vt se Dania Regno ferè aquaret, bellum Lubecensibus indixit. Rex Daniae Exercitum naualem classe traiecit. Comes vero copias terrestres duxit. Rex ad ostium fluminis Traueuæ, munitiones duas extrui iubet, quibus praesidia committeret, cathenamq; ferrea flumen claudi curauit, quo illos navigatione prohiberet. Quin & ex classe quam in promptu habebat, nauem vetustate & carie penè consumptam, sumpsit & delegit, eamq; saxis grauissimis onustam ac repletam demersit: vt hac ratione portum Lubecensibus obstrueret. Quibus peractis, classem reduxit. Ciues cum viderent, quid Rex molitus esset; portum sibi obstructum, navigationem interclusam, negotiationesq; maritimas sibi ademptas, alueum alium fluminis parant, cui operi flumen è Ciuitate profluens, subsidio veniebat. Dñ hac Ciues moliuntur, classis quadam de improviso mercibus onusta, passis velis secundisq; ventis concitata ed appulit: qua rectà cursum suum tenens, cathenam illam rupit & dissoluit. Ita portus iste clausus iterum reseratus ac peruius factus est. Lubecenses ea re exhilarati & elati, spiritus sumunt, nauibusq; sex militariibus Regiam classem adorti, eam oppugnare contendunt.

Quam

Quam cum in statione viderent, Principem Vandalorum, ad bellum terra Regi inferendum precibus sollicitant, qui alioquin Danis erat infensus ac inimicus. Rex cum se ab utraq; parte peti ac impugnari videret, Lubecensem classens inuadit, eaq; in fugam versa saluus ac incolumis in Regnum reuertitur. Ciues interea presidijs ac munitionibus, quas Rex edificauerat, omnibus destructis soloq; adequatis, portum quoque in pristinum statum restituere incipiunt. Non multo post, pax certis conditionibus inter illos inita fuit, qua stabilita, quadriennio post Rex e viuis excessit.

Liberi VValdemaro II. fuerunt, Christopherus I. Rex Daniae 85. (de quo postea) Iuditta, Hans Marchioni Brandenburgensi nupta. Niels filius naturalis. S. Ericus VI. Rex Daniae 83. de quo postea. Abel Dux Slesuicensis IV. (de quo infra) Ericus Dux Hollandiae obiit anno 1304. Ringstedj sepultus. Canutus Dux Hollandiae obiit anno 1260. Ringst. sepultus. VValdemar qui vna cum Patre regno praesuit. Anno 1218. ex Eleonora natus, propterea a quibusdam dictus III. verum ante Patrem ex improviso, a ministro in sylua Refnes apud Calunborrig sagitta ictus, fati concessit. Anno Christi 1231. ad plenariam & omnimodam gubernationem Regni non peruenit. Ringstedj sepultus.

C A P V T V.

ADOLPHVS IV. in Holsatiam reuocatus, de VValdemaro II. gloriosam ad Bornhouede obtinuit victoriam A. C. 1226. Holsatia recepta, tandemq; pace constituta, oppidis Itzehoe, Chilonio, Altenburgo, & Plone, ius municipale Lubecensium attribuit, quo etiamnum vtantur. In Liuonia contra Lithuanos bennium felicissimè militauit. Tandem factus Monachus Fratrum Minorum anno 1238. Cœnobio